

аграрного виробництва займають державні цільові програми. При цьому слід зазначити, що з вступом України до СОТ проблема бюджетного фінансування розвитку аграрного сектора економіки та державної підтримки агроформувань стала ключовою.

Проблемам фінансування розвитку аграрного сектора економіки присвячені праці провідних українських вчених, серед яких варто виділити праці П. Саблука, М. Дем’яненка, О. Гудзь, В. Алексійчука та інших відомих вчених. В той же час, окремі питання, щодо подальшого вдосконалення фінансування розвитку АПК в сучасних умовах господарювання не достатньо вивчені й вимагають ґрунтовного дослідження, а вивчення ефективного бюджетного фінансування цільових програм розвитку аграрного виробництва має базуватися на загальній методиці вивчення ефективності реалізації цих програм. Саме ці чинники зумовили написання цієї статті, адже належне фінансування розвитку АПК є передумовою соціально-економічного зростання всієї країни.

Слід зазначити, що на сучасному етапі розвитку АПК, Україна намагається використовувати кращий зарубіжний досвід у формуванні своєї аграрної політики. Але цей процес сповільнюється низькою якістю законодавчих актів, що регулюють фінансові відносини в галузі, обмеженістю фінансових можливостей держави щодо впровадження ефективних механізмів регулювання ринків сільськогосподарської продукції, використанням незначних обсягів коштів державного бюджету з метою підтримки конкурентоспроможності підприємств вітчизняного аграрного сектору та створення відповідної інфраструктури.

Аналіз використання бюджетних коштів, які виділяються на підтримку аграрної галузі, свідчить, що держава недостатньо впливає на стан агро формувань. Зокрема, згідно з вимогами Закону України “Про пріоритетний розвиток села і агропромислового комплексу” на зазначені цілі передбачалось виділення до 20 % видатків загального фонду бюджету, тоді як фактичні бюджетні витрати на розвиток сільськогосподарської галузі склали лише 3–4% [1, с. 231]. Недоліками фінансової політики України також є недосконалий механізм витрачання бюджетних коштів та відсутність належного контролю за їх цільовим використанням. Крім того, більшість програм підтримки галузі є необґрунтованими, і фактична потреба в коштах на розвиток галузі не узгоджена з фінансовими можливостями держави з тієї причини, що відсутні системність і своєчасність у фінансуванні її розвитку. Враховуючи викладене, очевидно, що такий стан бюджетної підтримки аграрної галузі економіки не може здійснювати позитивний стимулюючий вплив на розвиток галузі загалом.

Необхідно зазначити що, базовим принципом при розв’язанні складних завдань фінансового регулювання розвитку аграрної галузі економіки України повинна стати державна фінансова політика, орієнто-

вана на запровадження інноваційної моделі структурної перебудови та зростання економіки [2]. Бюджетна політика в цьому напрямі має бути спрямована на забезпечення відтворення фінансових ресурсів держави, закріплення та подальший розвиток досягнутих темпів економічного зростання та застосування програмно-цільового підходу до бюджетного фінансування розвитку агропромислового комплексу. Як наслідок, основними шляхами вдосконалення фінансового забезпечення розвитку аграрного сектору економіки мають стати:

- підвищення ефективності державної підтримки галузі;
- розв’язання проблем власності на землю;
- розвиток фінансової інфраструктури аграрного сектору; удосконалення системи кредитування підприємств АПК;
- подальший розвиток страхування майна, фінансових і підприємницьких ризиків в аграрному секторі;
- оптимізація та стабільність системи оподаткування агроформувань [3; 4].

Отже, в Україні має бути впроваджена державна підтримка аграрного сектору, враховуючи значення галузі, спрямована на забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції, це особливо важливо в сучасних умовах, коли наша держава розпочала інтеграційні процеси до міжнародних ринків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетна політика в контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: 4 т. / Наукове видання. Редкол.: М. Я. Азаров (голова) та ін. – К.: НДФІ, 2004. – 364с.
2. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822>.
3. Мармуть Л.О. Фінансово-кредитне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки / Л.О. Мармуть, Н.С. Танклевська // Економіка АПК. – 2006. – №12. – С. 75-80.
4. Цибок В. О. Фінансове забезпечення цільових програм розвитку агропромислового виробництва України / В.О. Цибок // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – №12. – С. 108-114.

УДК 368.03(477)

КОРОЛЬ В.,
ПОЛЕШКО Л.В.
м.Ніжин

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

З набуттям Україною незалежності економічні й соціальні перетворення, що відбуваються, зумовили

необхідність побудови адекватної системи страхування, яка б стала надійним захистом для юридичних і фізичних осіб від матеріальних втрат, спричинених стихійним лихом, нещасним випадком чи іншими ризиковими обставинами.

Ідея страхування сягає своїм корінням у глибоку давнину. Вважається, що перші ознаки страхування зустрічаються вже в законах вавилонського царя Хаммурапі, які передбачали щось схоже на взаємне страхування вавилонських караванів мандрівників від шкоди, на випадок нападу розбійників.

Види страхування, характерні для країн з розвинутою ринковою економікою, не мали можливості одержати розвиток в Україні. Громадяни були змушені задовольнятися страхуванням будівель, домашнього майна, транспортних засобів і деяких інших об'єктів, а також визначеним набором різновидів особистого страхування, проведеного на умовах, диктованих страховиком-монополістом в особі органів державного страхування.

За роки незалежності в Україні в основному створено законодавчу та нормативну базу страхування. Це дало можливість розбудувати страховий ринок на засадах конкуренції, що сприяє підвищенню якості надання страхових послуг.

Страховий ринок – частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист. Формується попит і пропозиція на нього.

Головною функцією страхового ринку є акумуляція та розподіл страхового фонду з метою страхового захисту суспільства.

Сучасний характер суспільно-виробничих відносин обумовив створення об'єктивних передумов розвитку і функціонування ринку страхових послуг в Україні і сформував відповідний рівень пропозиції та попиту на них. Це перш за все зміни у відносинах власності і створенні нових форм господарювання, а також розвитку підприємницької діяльності, конкуренції, відкриття кордонів для переміщення людей, товарів, послуг, капіталів. Разом з тим існують і фактори, які стримують цей процес.

В першу чергу сюди відносяться нестабільність політичного становища і економічних відносин в суспільстві, наростання інфляційних процесів, зростання безробіття, економічна криза основних галузей народного господарства. В цих умовах основні покупці страхових послуг – юридичні і фізичні особи навіть в умовах настання різних ризикових ситуацій не можуть від них застрахуватися. До того ж страхування втратило довіру у населення, як основного партнера у страхуванні через бюрократизм у роботі і особливо необов'язковістю у справі своєчасних виплат страхового відшкодування та небажання ведення кропіткої роботи з страхувальниками.

З переходом народного господарства до ринкових відносин розпочався новий етап в розвитку страхового ринку, оскільки по суті була ліквідована державна

монополія на проведення страхування. Практика підтвердила, що монополія на проведення страхування, як і будь-яка інша монополія не сприяє орієнтації на інтереси страхувальників, породжує відомчі інтереси, задоволення яких стає першочерговим завданням, приводить до бюрократизації страхового апарату, позбавляє його гнучкості і маневреності. До того ж підвищення фінансової стійкості страхових операцій і концентрації страхового фонду було можливим до певних меж. Негативним було те, що Держстрах надавав обмежений набір страхових послуг. Державне страхування орієнтувалося на задоволення потреб населення, в якого об'єкти страхування були обмежені: домашнє майно, життя, здоров'я, будівлі, транспортні засоби. При цьому найбільшого розповсюдження набуло страхування життя.

З реорганізацією системи Держстраху розпочали створюватися страхові організації недержавних форм власності, які почали займатись неофіційними видами страхування: страхування кредитів, комерційних і фінансових ризиків, біржових операцій. Почали розроблятися нові правила особистого і майнового страхування.

Негативним моментом монопольного проведення страхування було також і те, що Держстрах не завжди виконував свої страхові зобов'язання по захисту інтересів страхувальників, що завдало значну шкоду розвитку страхування і викликало недовіру страхувальників до цієї важливої справи. Тому нові страхові компанії України бажали розширити сферу послуг і укріпитися на страховому ринку, повинні зруйнувати існуючий стереотип про страхування і довести суспільству, що сучасний страховий бізнес не має нічого спільного із своїми попередниками.

Виходячи з досвіду роботи в галузі страхування Європейської Організації Економічного Співробітництва і Розвитку в практиці вітчизняного страхування можна використати ряд найбільш важливих правил формування і регулювання страхових ринків, зокрема:

- для забезпечення захисту споживача, захисту економіки в цілому, повинні бути встановлені відповідні в розумних межах регулюючі положення;
- страховики повинні допускатися на ринок, згідно з суворими ліцензійними критеріями;
- страхування є виключним видом діяльності страхового товариства;
- держава не повинна перешкоджати виходу на національний ринок іноземних страховиків;
- держава повинна установити чіткі межі правового поля для заключення страхових контрактів;
- держава повинна мати спеціальні заходи щодо податкових пільг, звільнень, відрахувань в страховій області, зокрема, в пенсійному страхуванні, близькому до страхування життя;

- кожна держава повинна мати незалежний спеціалізований орган в справі нагляду за страховою діяльністю;
- страхові компанії, здійснюючи страхову діяльність, повинні мати достатній запас платоспроможності і працювати на адекватних тарифах;
- страхові посередники, які працюють на ринку, повинні бути зареєстровані за відповідними вимогами (за рівнем кваліфікації, рівнем капіталу і т.п.);
- обов’язкове страхування повинно здійснюватися в галузях, і в першу чергу в соціальній сфері, де страхові ризики мають масовий характер, а страхові фонди формуються достатньо великою кількістю страхувальників;
- на ринку страхування і перестрахування повинно бути чесне конкурентне середовище;
- держава повинна всебічно розширяти міжнародне співробітництво в області обміну інформацією про діяльність страхових компаній.

Цілком природньо, що становлення українського страхового ринку буде проходити з певними виключеннями з вищенаведених правил. Проте рівень прояву характерних рис цих правил на страховому ринку може бути мірилом інтегрованості українського ринку у світовий.

Одним з найважливіших напрямів розвитку і ефективного функціонування страхового ринку є забезпечення фінансової стійкості і платоспроможності страховиків і страхувальників.

Важливим напрямом залишається впровадження зарубіжного досвіду організації страхування і ефективного функціонування страхового ринку, оскільки в розвинутих країнах існує чітка національна система координації діяльності страхових організацій при провідній ролі держави у розробці програм і стратегії розвитку страхування, а також є позитивний досвід розвитку кооперативних страхових організацій.

Таким чином, основні напрями розвитку і ефективного функціонування національного страхового ринку нерозривно пов’язані зі створенням конкурентного середовища і вдосконаленням його організаційної структури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про страхування” № 2745-III від 04.10.2001р.
2. Конституція України. – К.: Право, 1994, 1996. – 64 с.
3. Залетов О.А. Страхование в Украине (под ред. Слюсаренко О.А. д-р екон. наук) – К.: МА “BeeZone”, 2002 – 452 с.
4. Страховий бізнес України – (Керівник С.Подий), – Видавництво “Логос”, 2001.
5. Мачуський В.В. Страхове право: навч. посіб. /В.В. Мачуський. – К.:КНЕУ, 2009.467,[5] с.

УДК 334.72(477)

КРИСАК А.О.

м. Вінниця

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У сучасних умовах господарювання реалізація головних стратегічних напрямів економічної політики держави, спрямованих на ефективне державне регулювання, макроекономічну стабільність та високий рівень соціального забезпечення, неможлива без створення конкурентоспроможного сектора економіки.

В останні роки в Україні посилюється інтерес до вивчення проблем і перспектив розвитку малих підприємств і до аналізу тенденцій змін у даному секторі економіки у зв’язку з внесенням змін до законодавства (особливо податкового), що регулює дану галузь. Ці зміни знаменують собою початок нового етапу розвитку сектору малого бізнесу. Тому особливої актуальності набуває аналіз даної проблеми, що стосується проблем і перспектив малих підприємств в Україні.

Сутність та особливості діяльності малого бізнесу неодноразово досліджувались у публікаціях вітчизняних науковців. Так, О. Балацький, Т.Говорушко, І. Должанський, Н.Краснокутська, О. Олексюк, В. Стадник, О. Петрицька та ін. визначили у своїх роботах основні складові та базові чинники формування виробничого потенціалу малого підприємництва. Сучасний механізм та стратегічні завдання розвитку малих підприємств в Україні розглядали науковці Л. Мартинюк, А. Чернявський та ін.

Незважаючи на наявність певних розробок щодо особливостей малого бізнесу, його ролі в ринковій економіці, інноваційного аспекту діяльності у сфері управління малими підприємствами, ще не достатньо вирішеною залишається низка важливих науково-практичних проблем: змістовного наповнення понятійного апарату; врахування умов розвитку малих підприємств в конкурентному середовищі; функціонування малих підприємств в Україні та напрямів забезпечення їх позитивного розвитку. Саме тому метою написання статті є розгляд основних недоліків організації малого бізнесу в Україні на сьогоднішній день та визначення перспектив його розвитку в майбутньому, дослідження виокремлення основних факторів, що негативно впливають на темпи росту малого підприємництва, а також гальмують його подальший розвиток.

На сьогодні, як свідчать офіційні дані Держкомстату, кількість суб’єктів малого підприємництва (як юридичних, так і фізичних осіб), що відповідає визначенню малого підприємництва в національному законодавстві України) в 2012 році становила 79 на